

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alienatio Canonica Rerum Ecclesiae Temporalium

**Wiestner, Jacob
Prielmeyer, Bernhard F.**

Ingolstadii, 1692

Articulus IV. De Rebus, quarum libera Alienatio ijsdem Jure est permissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61444](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61444)

ro esset, & ad futuras necessitates, vel conservandum Eccle-
siaz Patrimonium, asservaretur.

ARTICULUS IV.

*De Rebus, quarum libera Alienatio iisdem Jure
est permissa.*

SUMMARIUM.

1. Alienari liberè possunt Mo-
bilia non Pretiosa,
2. De Jure Imperiali & Ecclesia-
stico,
3. Prohibitionis Generalitatem
ad Immobilia, & Pretiosa re-
stringente,
4. Et istorum etiam, si exigui va-
loris sint, Alienationem per-
mittente,
5. Juxta communem intelle-
ctum can. Terrulas. 12. q. 2.
6. Cum can. sine exceptione q.
cit. non satis conspirantem.
7. Nova prioris expositio:
8. Cui tamen adversatur Aucto-
ritas & Praxis.
9. Qua cum illo, aliter intelle-
cto, conciliatur.
10. Qua res Exigua? Varij sen-
sus DD.
11. Nos arbitrio Judicis relin-
quimus:
12. Textu can. Si quis q. 2. cit.
13. Et Romana Curia Stylo non
obstante.
14. Quae Exiguarum, etiam Inu-
tilium, ratio est:
15. Imò etiam aliarum in casu
maxima necessitatis:
16. Et earum, quae de Jure ne-
queunt retineri:
17. Trium etiam Casuum Extra-
vag. Ambitiosæ.
18. Quibus juramentum de non
alienando obstare,
19. Et latè interpretandum ali-
qui volunt.
20. Melius alij hoc ad aliena-
tiones Jure illicitas restrin-
gunt,
21. Ejus strictam interpretatio-
nem lata praeferentes,
22. Et Libertati faventes,
23. Sine præjudicio Religionis.
24. Expositio c. Veritatis 14. de
Jurejurando. Decla-

DEclarata hactenus Regula, de prohibita Rerum Ecclesiasticarum Alienatione, varias, & plerasque notatu dignas patitur exceptiones; ab ea enim

Excipiuntur primò, & liberè, hoc est, sine Canonica Sollenitate, alienari à Prælatiſ possunt Res illarum Mobiles non Pretiosæ, & quæcunque servando non possunt servari: cujusmodi ferè sunt frumentum, vinum, oleum, vestes pleræque, & cætera, quæ usu absumentur, vel brevi tempore veterascunt, Hostiens. in *Summa de Rebus Eccles. alien. n. 2.* & Panormit. in *c. Nulli 5. eodem Tit. n. 8.* & alij DD. id desumentes ex LL. Imperialibus, & Sanctionibus Ecclesiasticis Rerum ad Ecclesias, Monasteria, aliâque Pia & Religiosa loca pertinentium Alienationem prohibentibus, & exprimentibus solas res Immobiles & Mobiles Pretiosas *l. Jubemus 14. C. de SS. Eccles. c. Nulli eit. ibi. Nulli liceat alienare Rem Immobilem Ecclesia, sive agrum, & c. Extravag. Ambitiose inter Commun. de Reb. Eccles. alien. ibi. Immobilia & Pretiosa Mobilia Deo dicata:* quibus consonat. *Decretum Congreg. Cardinal. Interpp. art. 3. n. 12. cit.* Vnde non obscurè colligitur, liberè alienari permiffa Mobilia, quæ Pretiosa non sunt: cum, quod non reperitur prohibitum, regulariter intelligatur, & censeatur permiffum. *l. Nec non 28. §. 2. ff. Ex quibus caus. major. & l. Ab ea parte 5. ff. De Probat.*

Neque obstant *c. Irrita. l. c. Cum nos 3. De iis, quæ à Prælatiſ: c. Qui Res. 2. de Reb. Eccles. alien.* quibus Rerum Ecclesiasticarum alienatio prohibetur generaliter, & inter Immobiles & Mobiles &c. non distinguendo. Non, inquam, obstant; quia textus isti interpretationem accipiunt ab alijs: quorum plerique Ecclesiarum vel Monasteriorum Villas, Prædia, Terras, Decimas, Possessiones ex quibus decimationes & annui redditus proveniunt, Mancipia præsertim Rustica, Res & Bona, quæ in Feudum & Emphyteusim concedi possunt &c. prohibent alienari, *c. Continebatur. 2. c. Cum Apostolica. 7. De ijs, quæ à Prælatiſ. c. 1. cum seqq. plerisque de Reb. Eccles. alien. Imò l. Iube-*

MMS:

mus c. Nulli. Extravag. Ambitiosa c. &c. generaliter quidem, sed exprefsè vetant Alienationem Immobilium, & Mobilium Pretiosorum, quæ fervando fervari possunt, minimè obscuro argumento, Mobilia non Pretiosa alienari permiffa; quia exprefsà, & assumptâ unâ specie ex oppositis, altera censetur exclusâ arg. l. Si inter. ff. de Except. Rei Jud.

Excipiuntur secundò Res etiam Immobiles exigui valoris, quas ex justa, v. g. necessitatis, causa sine Solennitatibus alienari à Prælatiſ possè Redoani De Reb. Eccles. non alien. Rubrica 12. n. 5. Steph. Gratiani Discept. Forens. tom. 3. quæst. 452. à n. 2. Quarantæ in summa Bullar. V. Alienatio. Rer. Eccles. n. 4. aliorumque D. D. communis est sensus: & suadetur textu can. Terrulas. 12. q. 2. Terrularum, Vineolarum exiguarum, & Ecclesie parùm utilium distractionem Episcopis, sine consilio Fratrum hoc est Capituli; ac proinde sine Solennitate, &c. Cateorum, 3. De Donat. Abbatibus permittente donationem rei modicæ, quamvis aliàs eis donatio absolutè sit interdicta c. 1. &c. Cum Apostolica. §. Ne quis. Neque parùm id confirmat auctoritas S. Congreg. Cardinal. Trident. Interpp. à qua canonis Terrulas cit. ejusmodi rerum Alienationem Episcopo, sine Fratrum, sive Capituli consensu, inò consilio, permittentis, Dispositioni, neque Pauli II. Constitutione sive Extravag. cit. neque memorati Concilij Decreto sess. 25. cap. 11. de Reformat. derogatum; ac proinde consensum Apostolicum ad eam non exigi die 11. Junij 1596. declaratum, cum cit. Quaranta testantur Barbosa De Officio & Potest. Episc. alleg. 95. n. 5. & Fagnanus in c. Nulli cit. n. 25.

Contra ad illarum etiam Alienationem Solennitates exigium Rebuffo Compend. Alien. Rer. Eccles. n. 60. defendit Duarenus lib. 7 De Sacris Eccles. cap. 9. Moventur primò can. Sine exceptione. 12. q. 2. & can. 1. causa 17. q. 4. quorum textuum posteriore Episcopi &c. prædium Ecclesie, sicut magnum, ita etiam exiguum: utroque autem de rebus, vel jure Ecclesie

quic-

quicquam alienare prohibentur : ubi dictione, *Quicquam* Res tam parva, quàm magna comprehendi videtur ; *Quicquam* enim idem significat, quod *aliquid*, Tiraquell. in *l. Si unquam*, C. de Revocand. Donat. V. Omnia n. 5. quæ dictio etiam rem modicam, imò minimam comprehendit secundum Gloss. in *Clement. Unic. V. Aut earum parte de Foro compet. & Extravag. unic. §. fin. V. Etsi quisquam, Ne sede Vacante* Tiraquell. *l. cit.* & Bartol. in *l. Si servum §. Prator ff. De Acquir. Hered. not. 2.* Secundò paritate cum Minori : cujus jure, gaudet Ecclesiæ c. 1. c. *Auditis. 3. De in integ. restit. & prædium*, etiam inutile & sterile, alienari sine solennitate non potest, *l. Si fundus. 13. princip. ff. de Reb. eorum, qui sub tutel. Bartol. in l. 2. C. de Agricol. & Censit. n. 3.* Tertiò, quòd ejusmodi Rerum exiguarum ab omni solennitate absoluta alienatio satis fundetur *can. Terrulas, &c. Caterum citt.* cum ex his posterior accipiendus sit de Mobilibus donari, si quantitas exigua sit, permissis, quantumvis aliàs eorum Donatio Prælati sit interdicta *c. Fraternalitatem 2. De Donat. Gonzalez in, c. Ut super 8. De rebus Eccles. alien. n. 3. in fine.* Priore autem textu, non Recentioribus præscripta, sed Antiquioribus tantum Sanctionibus Ecclesiasticis requisita, & ab eodem in *c. 1. De ijs, quæ à Prælat. n. 6.* relata, hoc est, duorum vel trium Comprovincialium Episcoporum approbationis Solennitas est remissa, *Duarenus l. cit.*

Atque istius D. & Rebuffi, sententiam Juris rigore : Contrà aliorum DD. communiori sensu, S. Congregat. autoritate, & Prælatorum, exigui valoris & Ecclesiæ parùm utiles res Immobiles, passim liberè alienantium, praxi spectatis, prius relata Redoani, ejusque sequaciù doctrinam censeo præferendam. Cui ut *can. 1. & can. Sine exceptione* in contrarium *cit.* non obstant, cum Panormit. in *c. Ut super cit. n. 15.* & Redoano Rubrica. 33. n. 17. dicendum est, dictione *quicquam*, & aliis, quæ eius sunt significationis, *minima*, imò etiam *modica*, extra materiam peccati, regulariter non comprehendi juxta illud *de modicis & minimis*

minimis non curat Prator l. Scio. ff. De in integ. restit.

Sed, inquires, quænam pro modicis & exigui momenti rebus sunt habendæ? Quæ de re magna dissensio est inter DD. nam Staphylus *De litt. Gratia. n. 1. & 2.* & Palao *Tract. 12. Disp. Unica. p. 15. §. 1. n. 2.* pro talibus de jure habendas existimant, quæ non attingunt Valorem aureorum 100. & non ferunt annum censum 5. aureis majorem: idque Curia Archiepiscopalis Salernitanæ praxi ita observatum, testis est Zerola *Prax. Episcop. V. Alienatio. §. ad Sextum.* Fran. Leo *Thesaur. Fori Eccles. p. 4. cap. 1. n. 73.* quæ 25. ducatorum auri de Camera valorem non excedunt. Glossa. *incan. Terrulas cit. V. Exiguas*, tales fortè vocari ait, quæ non valent ultra 20. Solidos, sive totidem nummos aureos, juxta dispositionem Concilij Agathensis *relati can. Si quos, ibi, quod tamen jubemus viginti Solidorum numerum & modum in Terrula, vel Vineola, vel Hospitiolo tenere. q. cit.* Quam Glossæ sententiam, cum in Curia etiam Romana, quæ cæterarum Mater & Magistra est, usu recepta sit, in omnibus observandam docent Pyrrh. Corradus *Prax. Dispens. Apostol. lib. 9. cap. 1. n. 45.* & Donatus *Prax. Regul. Tom. 1. p. 2. Tract. 14. quest. 37. n. 3.*

Sed præ istis placet doctrina Quarantæ *V. Alienatio n. 41. Riccij Prax. Episcop. Decis. 39. n. 8.* Barbolæ *De Off. & Potest. Episc. Alleg. 95. n. 5 l.* & aliorum, quæ res modica & exigua sit, relinquentium prudentiæ & arbitrio Judicis, ex ratione, quod *can. Terrulas cit.* & alibi, quæ talis sit, non definiatur, ut non obscure insinuat Glossa *cit.* eas, quæ 20. Solidos non excedunt, exiguas dicens, dictione fortè significante dubitationem; ac proinde rem non determinante secundum Gloss. *in l. Si duo 34. V. Fortasse. ff. De Recept. arbitr. & in l. In substitutione 31. V. Fortè. ff. De vulgari & pupill. substit.* Ea autem, quæ lege definita non reperiuntur, arbitrio Judicis relinquuntur *l. 1. §. fin. ff. de Jure delib. Decius in c. Sedes de Rescript. n. 2.*

Neque, ut Donatus existimat, *can. Si quos cit.* hac in re ali-

E

quid

quid est definitum; quia eo agitur de Manumissione servi bene-
meriti: cui ultra 20. Solidos in pecunia numerata, vel Terru-
lam hos valore non superantem, non dandum, à memorato
Concilio statutum satis patet ex textu, & ibi notat Turcere-
mata n. 1.

13 Neque aliud suadet praxis Curia Romanæ; etsi enim ad
eam, pro licentia alienandi res, 20. Solidorum valorem non
excedentes, frequenter recurratur à Prælatis territorij Ponti-
ficij, & Provinciarum vicinarum; ad eam tamen, pro non
majoris æstimationis rebus alienandis, recurri ordinariè non
solet ex remotioribus, & Septentrionalibus provincijs, in qui-
bus proinde, quæ res modica sit, relinquendum est arbitrio Ju-
dicis, facultates Ecclesiæ, locorum, temporumque circumstan-
tias, & Consuetudinem ponderantis, ita, ut alicubi, quæ 20.
alibi, quæ 30. aut 50. alibi, quæ 100. aureis æstimatur, modica
& exigua censi possit. Barbosa. cit. n. 51. & Riccius cit. n. 8.
in fine.

14 Excipiuntur tertio Res Ecclesiæ inutiles, & multò ma-
gis damnosæ, ut sunt servi fugitivi. *can. Fugitivi. 12. q. 2. & c.*
Injustum 4. de Rer. Permut. domus intra urbes, quæ magnos &
sæpe majores sumptus exigunt, quàm afferant fructus *can. Non*
liceat, q. cit. uti etiam aliæ Res immobiles, & possessiones Eccle-
siæ minùs utiles, quæ pro alijs utilioribus comparandis alienari
vel permutari cum Consilio, & Consensu Capituli à Prælatis
possunt, non obstante juramento de consensu Apostolico in A-
liationibus requirendo per *text. c. Ut super 8. §. Possessiones de*
Reb. Eccles. alien. quòd talibus casibus extra dubium sit, rem
Ecclesiæ fore meliorem, Barbosa *in §. cit. n. 6.* & ante eum Pa-
normit. n. 15. ubi §. *cit.* dispositionem, de Immobilebus non
magni valoris, ait, intelligendam.

15 Excipiuntur quarto casus maximæ necessitatis, urgentis
& exigentis talem celeritatem, ut summi Pontificis, vel alterius
Superioris consensus requiri, & expectari, sine gravi Ecclesiæ
præ-

præjudicio vel damno, non possit, Panormit. *in c. fin. De Eccles. adif. n. 8. & Quaranta V. cit. n. 42.* quia necessitas, præsertim maxima, recessum à Jure frequenter permittit: & facit licitum, quod alias de Jure licitum non est, *c. Quanto 4. de Consuet. & Reg. 4. de R. 1.*

Excipiuntur quintò Bona, quæ ab Ecclesia vel Monasterio non possunt retineri v. g. Immobilia, aut Mobilia Pretiosa FF. Minoribus, & Capucinis S. Francisci sub modo licito legata; hæc enim sine Canonicis Solennitatibus distrahi, eorumque pretium in fabricæ, aliàsque Fratrum necessitates, & usus converti posse cit. *Quarantæ n. 41. V. Sextò Ricij Decis. 56. n. 1. Barbois Alleg. cit. n. 59. & Fagnani in c. Nulli cit. n. 28.* doctrina, & ratio est; quia ejusmodi Rerum Alienatio est necessaria ex necessitate Status, sive Regulæ *c. Exijt §. Adhæc, quia Fratribus ipsis de V. S. in 6. & propterea Ecclesijs vel Monasterijs non sunt incorporata Clement. Exivi. eodem Tit. Ad cujusmodi bonorum distractionem Solennitates non exigi p. 3. art. 2. n. 5. dicitur.*

Excipiuntur sextò tres Casus Alienationis sine consensu Apostolico permissæ *Extravag. Ambitiosa cit. p. 2. art. 7. n. 3.* referendi: De quibus, & alijs hæctenus relatis Alienationibus,

Dubium, controversumque est, an licitæ etiam sint Prælato, ad Ecclesiæ vel Monasterij, aut Mensæ suæ bona, inconsulto Papa, non alienanda obstricto proprio Juramento? Hoc etiam ad illas extendi; ac proinde eas hujusmodi Prælato sine prædicto consensu illicitas defendit Azor. *P. 2. Instit. lib. 9. cap. 1. q. 9. & non obscure sentiunt Navarrus De Alienat. rer. Eccles. n. 14 & Molina Tract. 2. de J. & J. disput. 468. n. 8.* eâ moti ratione; quòd Juramentum illud ad relatas Alienationes extendi possit ex voluntate Prælati jurantis, ut ita consultius, cautiùsque, & cum minori Ecclesiæ lædendæ periculo suscipiantur: & si ad solas Alienationes, absque Canonica Solennitate prohibitas; non etiam ad alias sine ista Jure antiquo permissas, ex-

tenderetur, non appareat, quem habeat effectum, aut utilitatem.

19 Accedit, quòd Juramentum latam interpretationem admittere, & exigere videatur, ita, ut ejus obligatio extendatur ad omnia, quæ verba, in amplo & proprio sensu accepta, comprehendunt *arg. c. Veritatis 14. de jurejurando* ex cujus dispositione juramentum Fidelitatis Prælato præstitum extenditur ad istius Successores: quæ lata interpretatio est, & in Juramento locum habet, hoc ipso, quòd pertineat ad favorem Religionis: pro quo sicut faciens ratio summa per text. *l. Sunt Personæ 41. ff. de Relig. & Sumpt. fun.* ita alijs præferenda est interpretatio ampla, ut jurans à Perjurii periculo magis removeatur, ut nonnulli exigunt apud Suarez *de Juramento lib. 2. cap. 32. n. 8.* Ita Azor, & ejus sequaces.

20 Sed meliùs dictas Alienationes etiam hujusmodi Prælato, inconsulto Papa, fere permissas cum *cit. Redoano Rubrica 33. casu 1. n. 10.* tradunt Riccius *cit. Decis. 39. n. 1.* & Donatus *Tract. cit. quest. 36. n. 3.* Ratio est; quòd secundum Panormit. *in r. fin. cit. n. 3.* & ipsum Azor *cit. cap. 1. quest. ult.* Juramentum de non alienando, simpliciter præstitum, de Jure illicita, & non permissa Alienatione velint accipiendum: & secundum ipsum, qui ad residentiam in Ecclesia sua juramento se adstringit, nihilominus ex necessitatis, utilitatis vel alia jure approbata causa ad tempus possit abesse; quia juramentum, factum in materia Juris, ad istius terminos est restringendum, & secundum Juris dispositionem intelligendum, ut colligitur ex *c. Ad nostram 21. & c. penult. de jurejurando*: & ratio est; quòd jurans, qui aliud non expressit, Juris dispositioni se conformasse præsumatur, Alciatus *de Præsumpt. Reg. 4. Præsumpt. 32.*

Quare Juramentum de non alienando sine consensu Apostolico, de casibus, quibus ejusmodi consensus à Jure exigitur, intelligendum erit, in contrarium allata ratione non obstante; partim quia, etiamsi ad illos casus non extendatur, effectum

effectu & utilitate non caret; cum Prælatum ad alienationem Juri conformandam reddat firmiorem, & remotiorem à periculo damni Ecclesiæ suæ inferendi: partim verò, quia, ²¹ licèt ad relatos, & Jure permissos casus extendi intentione jurantis possit, in dubio tamen extensum non censetur; cum strictè, & in dubio, in partem mitiorem, & juranti favorabilem sit interpretandum, ut cum Archidiacono *in can. Ne quis* 22. q. 2. Panormit. *in c. penult. cit. n. 2. & c. Ut super 8. de Rebus Eccles. alien. n. 15.* Sylvestro V. *Juramentum 3. quest. 3.* & ceteris alicujus nominis Interpp. ac DD. plerisque docent *cit. Suarez n. 2. Sanchez lib. 3. Moral. cap. 17. n. 20. & Laiman lib. 4. Tract. 3. cap. 9. n. 1.* id desumentes ex Rescripto Gregorij IX. Clericum, Vi juramenti de servandis Ecclesiæ suæ statutis præstiti, ad observanda, quæ postea primùm edita sunt, obligatum, & istorum transgressione Juramenti violati reum negantis *c. penult. cit. & c. 1. eodem Tit. in 6.* Ratio est; quòd, cum ²² homo à natura præditus sit libertate, eum ad aliquid determinatè faciendum vel omittendum adstringi, odiosum sit & grave: & propterea, ubi de Obligatione agitur, stricta interpretatio sit facienda: ut de Obligatione Promissionis & Stipulationis ex *l. Quidquid 99. princip. ff. de Verb. Oblig.* de Juramento autem, partim ex *c. Ad nostram 21. cit. ibi, Nos juramentum tuum benignè interpretari volentes*, partim ex 15. & generali regula *in 6.* constat.

Neque aliud postulat favor Religionis considerandus in ²³ Juramento; quia hic solummodo exigit, ut factum conformetur dicto, quod juramento est confirmatum: non etiam, ut istius verba accipiantur latè, eoque inducta Obligatio ad plura &, quàm potest, multa extendatur; cum Juramenti, quò interpretatio benignior est, eò facilior & expeditior sit observantia, & remotius periculum perjurii: quòd solum Religio, & in testimonium invocati Numinis reverentia exposcit, ut cum *cit. Suarez n. 9.* advertit Pirrhing *Method. Juris Canon. lib. 2. Tit. 24. n. 102.*

24 Neque obstat textus *c. Veritatis cit.* quia eo non fit extensio ultra proprium verborum sensum; cum enim, ex una, Juramentum Fidelitatis præstitum Prælato non sit sub nomine proprio, & quatenus est determinata hæc persona, sed sub nomine appellativo, & quatenus præditus est tali dignitate: ex altera verò parte cum persona Dignitas non extinguatur, sed eâ mortuâ permaneat, & transeat ad illius successorem per *text. c. Quoniam* 14. de Officio Delegat. mirum non est, quòd vi Juramenti Fidelitas debeat etiam successori, quantumvis istius expressa mentio in illius formula facta non sit, Covarruvias in *c. Quamvis de Pactis* in 6. p. 1. §. & n. 5. V. Tertio. & aliis relatis in *c. Veritatis cit.* Barbosa n. 5. & Gonzalez n. 4.

ARTICULUS V.

De Administratione & Alienatione Capituli Sede Vacante.

SUMMARIUM.

1. Sede Vacante Administratio penes Capitulum est,	9. Sed Immobilium & Pretiosorum,
2. Quoad omnia non specialiter prohibita:	10. Extra casum argenti Necessitatis:
3. Tam Jure Antiquo & Novissimo,	11. Neque eas ab Episcopali ad suam Mensam transferre,
4. Quàm ratione spectatis.	12. Neque in Judicium deducere potest Res, aut Jura Ecclesie vacantis.
5. Rubr. Ne Sede Vacante, vim habet Edicti Prohibitorij.	13. Sine consensu sui Episcopi, si ei subjecta:
6. Expositio difficillimi <i>c. Illa</i> 2. eodem Tit.	14. Vel Papa, si Exempta sit, vel Cathedralis.
7. Vacante Sede Capitulo interdicta est Alienatio,	
8. Rerum, non quarumcunque,	

15. Nisi